

KAPITTEL 9 1

UR OG URDELER

Alminnelige bestemmelser

Dette kapitlet omfatter visse instrumenter som hovedsakelig er bestemt til å måle tid eller til å utføre en funksjon i relasjon til tid. Det omfatter ur som bæres av personer (lommeur, armbandsur og liknende ur samt stoppeur), andre ur (tårnur og liknende ur, vegg- og golvur og liknende ur, vekkerur, skipskronometre, ur til motorkjøretøyer etc.) samt stimplingsur, instrumenter til måling av tidsperioder og tidsstrømbrytere. Deler til disse varer føres også i alminnelighet under dette kapitlet.

Varer som hører under dette kapitlet kan være av hvilket som helst materiale (herunder edle metaller), og de kan være utsmykket eller besatt med natur- eller kulturperler eller med naturlige, syntetiske eller rekonstruerte edle eller halvedle steiner (se kommentarene til posisjonene 91.11 og 91.12).

Klassifisering av ur i kombinasjon med andre gjenstander (møbler, lamper, skrivebordoppsatser, brevpresser, skriveunderlag, tobakksdåser, sigarettennere, håndvesker, puderdåser, sigarettetuier, mekaniske blyanter, spaserstokker etc.) skjer etter de alminnelige fortolkningsregler. Ur kan imidlertid ha innvendig belysning uten at dette har noen betydning for klassifiseringen.

I tillegg til de unntak som er nevnt i kommentarene under hver enkel posisjon, **omfatter** dette kapitlet bl.a. **ikke**:

- a. Solur og timeglass (klassifiseres etter materialets beskaffenhet).
- b. Musikkautomater (mekaniske sangfugler og liknende) og spilledåser uten urskiver (**posisjon 92.08**).
- c. Leketøy og julepynt i form av ur, for eksempel ur uten urverk (**posisjon 95.03** eller **95.05**).
- d. Automatiske eller bevegelige gjenstander for vindusutstilling (**posisjon 96.18**).
- e. Kunstverk, samlergjenstander og antikviteter (**kapittel 97**).

Et ur består av to hoveddeler: **urverket** og **urkassen**.

Mekaniske urverk består av følgende deler:

1. **Rammen** som i alminnelighet består av bunnplaten og klobene. Bunnplatene, som klobene er festet til ved hjelp av skruer og stifter, er basisplaten i urverket. Noen rammer har foruten klobene og selve bunnplaten en eller flere tilleggsplater som skal holde visse deler av urverket på plass (viserverk, alarmmekanisme etc.).
2. **Drivmekanismen** som i alminnelighet består av lodder eller fjærer. Energikilden kan også være elektrisitet, eller forandring i temperatur eller atmosfærisk trykk.
3. **Løpeverket** (hjulrevet), dvs. den sammenstilling av tannhjul og drev som overfører drivverkets kraft til echappementet og gjør det mulig å måle tiden.
4. **Viserverket** som omfatter en rekke deler som har til oppgave å overføre minuttvisernes bevegelse til timeviseren. I urverk med urskiveplate er viserverket vanligvis plassert mellom tallskiven og bunnplaten.

91

5. **Echappementet** (gangpartiet) som forsyner pendelen eller balansen og spiralen med den nødvendige kraft og sikrer at gangen er regelmessig.

De mest alminnelige typer echappement er ankergang, stiftankergang, sylindergang og hakegang.

6. **Reguleringsanordningen** som regulerer drivverkets bevegelse. Den består av en pendel, et balansehjul med spiralfjær, en stemmegaffel, en piezoelektrisk kvartskrystall eller et annet system som kan fastsette tidsintervaller.

7. **Mekanisme til opptrekking og stilling** (ved å trykke inn eller trekke ut en bestemt del eller å bevege en arm etc.).

Det sammensatte urverk er sammen med urskiven og viserne plassert i urkassen.

Balansehjulet samt deler til echappement og hjulverk (løpeverk) blir meget fint opplagret (tappet). I billigere ur blir de tappet direkte i metallet i bunnplaten og kloben, mens lagrene i bedre ur er av edle steiner for å motstå slitasje.

Ur kan være utstyrt med slagverk, vekkerinnretning eller klokkespill. Hver av disse anordninger krever et spesielt verk.

Mekaniske ur trekkes opp med hånd, ved elektrisitet eller automatisk.

*
* *

Ur under dette kapitlet kan være elektriske (herunder elektroniske), for eksempel:

- A. **Ur som drives med tørrbatteri eller akkumulator med liten gangreserve** (bare noen minutter). Disse ur har vanligvis balansehjul med spiralfjær eller pendel. Gangfjæren blir periodisk trukket opp av en elektromagnet.
- B. **Ur for kobling til lysnett, med stor gangreserve** (flere timer). Disse er utstyrt med vanlige balansehjul med spiralfjær eller pendel. Gangfjæren eller loddet blir periodisk trukket opp av en elektrisk motor (synkronmotor, induksjonsmotor etc.).
- C. **Pendelur som drives med tørrbatteri, akkumulator eller ved tilkobling til lysnettet**. Pendelen holdes i gang av en elektromagnetisk anordning.
- D. **Ur som drives med tørrbatteri eller akkumulator**, og som har **reguleringsinnretning** (stemmegaffel, piezoelektrisk kvartskrystall etc.) hvis svingninger opprettholdes ved hjelp av en **elektronisk strømkrets**.
- E. **Synkronur**. Disse tilkobles en strømkrets med en bestemt strømfrekvens og består derfor bare av synkronmotor og hjulverk uten regulator.

Elektriske uranlegg blir mer inngående behandlet i kommentarene til posisjon 91.05.

Enkelte elektriske ur er forsynt med innretninger som stiller den korrekte tid ved hjelp av fjernkontroll.

*
* *

Ved anvendelse av note 3 til dette kapitlet, som definerer lommeurverk, gjelder følgende målemetoder:

a. Måling av tykkelse.

Tykkelsen på et urverk er avstanden fra ytterflaten av urskiven (eller den synlige overflaten av tidsanviseren hvis den sistnevnte er innebygget i urverket) til den motsatte ytterflate, uten å ta hensyn til skruer, muttere eller andre deler som stikker utenfor den flaten.

b. Måling av bredde, lengde eller diameter.

Bredden, lengden eller diameteren skal måles med hensyn til symmetriaksen og, når de forekommer, uten å ta med opptrekkstapp eller kronehjul.

91.01 ARMBÅNDSUR, LOMMEUR OG LIKNENDE UR, HERUNDER STOPPEUR, MED KASSE AV EDELT METALL ELLER AV METALL PLETTERT MED EDELT METALL.

Kommentarene til posisjon 91.02 gjelder, med nødvendige tillempinger, også denne posisjonen.

I overensstemmelse med note 2 til dette kapitlet, må ur under denne posisjonen ha kasse helt av edelt metall eller metall plettert med edelt metall. De kan være innfattet med edle steiner eller med natur- eller kulturperler, og kan være utstyrt med et lokk eller et armbånd av edelt metall (også innfattet med edle steiner).

I overensstemmelse med note 7 til kapittel 71 forstås med ”metall plettert med edelt metall” et materiale på basis av metall som på en eller flere sider ved lodding, sveising, varmvalsing eller liknende mekanisk måte, er belagt med edelt metall.

Men ur med kasse av edelt metall eller metall plettert med edelt metall med en bakside av stål, føres imidlertid under **posisjon 91.02**. Dette gjelder også ur med kasse av uedelt metall med innlegg av edelt metall.

91.02 ARMBÅNDSUR, LOMMEUR OG LIKNENDE UR, HERUNDER STOPPEUR, UNNTATT DE SOM HØRER UNDER POSISJON 91.01.

Denne posisjonen omfatter mekaniske og elektriske (for det meste elektroniske) tidtakingsinstrumenter med kasse og urverk, ment til å bæres på person og konstruert til å fungere i alle stillinger som indikerer tiden eller måler tidsintervaller, uten hensyn til urverkets tykkelse. De omfatter lommeur, armbåndsur, ur til håndvesker, ur montert på brosjer, ringer etc.

Ur med fot, også enkle, skal imidlertid ikke anses som ur.

Posisjonen omfatter ikke bare ur med enkle verk, men også ur med mer kompliserte systemer (for eksempel ur som er slik innrettet at de viser mer enn timer, minutter og sekunder), for eksempel kronografer, lomme- og armbåndsvækkerur, repeterur og slagur, automatur, kalenderur og ur som viser gangreserven.

Posisjonen omfatter også ur som har karakter av pynt eller som har spesielle egenskaper, for eksempel vannrette ur, støtsikre og antimagnetiske ur; åttedagersur; selvtrekkende ur; ur med selvlysende tallskive og visere; ur med sekundviser i senteret av urskiven eller med sekundviser på spesiell skive; ur uten visere; sportsur (for eksempel ur til dykkere med innebygd dybdemåler); ur for blinde.

Kronometre er presisjonsur som er testet i forskjellige stillinger og under forskjellige temperaturer. Herunder føres også **bordkronometre, men ikke skipskronometre og liknende (posisjon 91.05)**.

Kronografer som ikke bare viser tiden, men som også kan brukes til å måle forholdsvis korte tidsperioder. De som har visere har foruten de vanlige tre visere (time-, minutt- og sekundvisere) også to andre visere, nemlig en sentrums-sekundviser (festet i senteret på urskiven) som gjør en hel omdreining i minuttet, og som kan startes, stoppes og bringes tilbake til null ved hjelp av en trykknapp eller liknende, og en viser som registrerer hvor mange minutter sentrums-sekundviseren har vært i virksomhet. Enkelte kronografer har ytterligere en sekundviser.

Denne posisjonen omfatter også **stoppeur**. Disse atskiller seg fra kronografer, som beskrevet ovenfor, ved at de som har visere ikke er utstyrt med vanlige time-, minutt- og sekundvisere, men bare har sentrum-sekundviser (med eller uten ekstra sekundviser) og minuttviser. Elektroniske stoppeur har ofte en hjelpeanordning til å fastslå døgnets tider.

Kronografer og stoppeur kan vise femtedels-, tiendedels-, hundredels- og tusendelssekunder. De er ofte utstyrt med spesielle tallskiver slik at hastigheten til en løper, et motorkjøretøy, en lyd etc., eller pulsen på en pasient, en maskins yteevne etc. kan avleses uten videre beregning. De kan også ha anordninger for å registrere tiden.

Urarmbånd (også løse) som foreligger sammen med tilhørende ur, klassifiseres under denne posisjonen.

Posisjonen **omfatter ikke** følgende varer, når de foreligger særskilt: urkasser og deler dertil (**posisjon 91.11**), lommeurverk (**posisjon 91.08** eller **91.10**), urarmbånd (**posisjon 91.13**), deler til urverk (vanligvis **posisjon 91.10** eller **91.14**).

Posisjonen omfatter heller ikke:

- a. Skritt-tellere (**posisjon 90.29**).
- b. Andre ur med lommeurverk (**posisjon 91.03**).
- c. Ur til instrumentbord og liknende ur for kjøretøyer, luftfartøyer, romfartøyer eller båter (**posisjon 91.04**).

91.03 ANDRE UR MED LOMMEURVERK, UNNTATT UR SOM HØRER UNDER POSISJON 91.04.

Denne posisjonen omfatter andre ur (herunder vekkerur, **men ikke** ur som hører under **posisjon 91.04**), **forutsatt** at de er forsynt med lommeurverk og hovedsakelig er konstruert for å vise døgnets tider. Med ”lommeurverk” forstås i henhold til note 3 til dette kapitlet innretninger som er regulert av balansehjul og spiralfjær, kvartskrystall eller et annet system som kan fastsette tidsintervaller, og med en tidsanviser eller et system hvor en mekanisk tidsanviser kan innebygges. Slike lommeurverk kan ha en tykkelse på høyst 12 mm og en bredde, lengde eller høyde på høyst 50 mm.

Det presiseres imidlertid at denne posisjonen **ikke omfatter**:

- a. Ur til instrumentbord og liknende ur for kjøretøyer, luftfartøyer, romfartøyer eller båter. Disse føres under **posisjon 91.04** uansett urverkets type og tykkelse.
- b. Ur (herunder vekkerur) som ikke oppfyller de betingelser som er fastsatt i første avsnitt, for eksempel pendelur, ur med annet reguleringssystem som kan fastsette tidsintervaller og med en tykkelse over 12 mm, og en bredde, lengde eller høyde som overskrider 50 mm, og ur med urverk uten regulator (for eksempel drevet med synkronmotor). Slike ur føres under **posisjon 91.05**.

Vekkerur er utstyrt med en vekkeranordning (vanligvis med urkassen som gongong) som setter igang vekkingen på et bestemt tidspunkt som på forhånd er innstilt med en spesiell viser. Denne vekkeranordningen erstattes av og til med en musikkanordning.

Posisjonen omfatter derfor bl.a. følgende ur, **forutsatt** at de har lommeurverk:

- a. Ur på føtter, stativer etc. (herunder vekkerur) til bruk i hjem og på kontor.
- b. Reiseur med etui.
- c. Kalenderur.
- d. Åtte-dagers ur.
- e. Ur som slår timene.
- f. Ur med selvlysende urskiver og visere.

Posisjonen **omfatter ikke**: urverk (**posisjon 91.08** eller **91.10**), urkasser (**posisjon 91.12**) samt deler til urverk (vanligvis **posisjon 91.10** eller **91.14**), når de foreligger særskilt.

91.04 UR TIL INSTRUMENTBORD OG LIKNENDE UR FOR KJØRETØYER, LUFT-FARTØYER, ROMFARTØYER ELLER BÅTER.

Denne posisjonen omfatter alle ur, komplette med kasse og urverk, spesielt konstruert for å monteres på instrumentbord, ratt, bakspeil etc. til kjøretøyer (biler, motorsykler etc.), fly, romfartøyer eller båter, uansett verkets type og tykkelse. Slike ur er vanligvis elektriske (for det meste elektroniske), selvopptrekkende eller mekaniske åttedagersur.

Under denne posisjonen føres også **kronografer til kjøretøyer** som, i tillegg til vanlige visere, også har en kronografviser, en minutt-teller og en anordning som registrerer kjøretiden.

Posisjonen **omfatter ikke** urverk (**posisjonene 91.08 til 91.10**), urkasser (**posisjon 91.12**) og deler til urverk (vanligvis **posisjon 91.10** eller **91.14**), som foreligger særskilt.

91.05 ANDRE UR.

Denne posisjonen omfatter ur som **ikke** hører under andre posisjoner i dette kapitlet og hvis hovedoppgave består i å vise døgnets tider. De må derfor være utstyrt med **andre urverk enn lommeurverk**. Andre ur og vekkerur med lommeurverk (som definert i note 3 til dette kapitlet) er **unntatt (posisjon 91.03)**.

Ur som hører under denne posisjonen kan drives med lodder, fjærer eller elektrisk eller elektronisk. I alminnelighet reguleres de av en pendel, et balansehjul med spiralfjær, en stemmegaffel eller en piezo-elektrisk krystall. De er ofte utstyrt med et slagverk som slår (hver time, halvtime eller hvert kvarter) på en klokke eller en gongong, eller et klokkespill med flere klanger.

Med forbehold av disse betingelser omfatter denne posisjonen bl.a.:

Ur til offentlige bygninger, plasser etc.; ur til butikker, ur som brukes i hjemmet etc.; periodeur; spesielle ur fra et bestemt område (neuchâtelur, pariserur, gjøkur, ur med westminsterklokkespill etc.); "marionette"-ur; ur som fungerer ved at det puttes på mynter; ur til astronomiske ur og observatoireur; ur som trekkes opp automatisk (for eksempel ved forandring av temperatur eller atmosfærisk trykk); vekkerur; ur med sekundviser i senteret av skiven; elektroniske ur; ur med piezoelektrisk kvartskrystall.

Denne posisjonen omfatter også **ur til elektriske uranlegg** som brukes i byer, på fabrikker, telefon-sentraler, jernbanestasjoner, flyplasser, banker, hoteller, skoler, sykehus etc. Disse anlegg består av et presisjonsregulert hovedur, og biurene som drives av hoveduret ved fjernkontroll. **Hoveduret** har vanligvis mekanisk eller elektrisk drevet urverk og en kontaktinnretning som overfører elektrisk strøm (impulser) til biurene for å drive disse. **Biurene**, som viser timer og minutter, mottar impulsene ved slutten av hvert minutt eller hvert halve minutt. De er utstyrt med en elektromagnet med et roterende eller oscillerende anker som setter hjulverket og drivverket i bevegelse. Hver strømpuls fra hoveduret beveger minuttviseren fremover et helt eller halvt minutt. Hjulverket kan også drives av en fjær som trekkes opp elektrisk eller direkte av en elektrisk motor. Biur med sekundanvisning har en sekundviser i senteret av skiven foruten time- og minuttviserne. I slike tilfeller må hoveduret ha en spesiell innretning som sender impulser hvert sekund foruten minuttkontakten. Det presiseres imidlertid at posisjonen **ikke omfatter** biur med bare minutt- og sekundvisere eller bare sekundvisere (for eksempel til regulering av lomme- og armbånds-ur etc.). Slike ur føres under **posisjon 91.06**.

Biur kan brukes både innen- og utendørs, plasseres på bord etc., og kan ha to eller flere skiver.

Hovedur kontrollerer av og til andre elektriske apparater, for eksempel stemplingsur, nattvaktur, strømbryterur, registreringsanordninger, signalsystemer (ringeklokker, sirener, lamper etc.), fyrlys og lysbøyer.

Posisjonen omfatter også grupper av synkronur som er forbundet til strømmettet samt pneumatiske anlegg som drives av pressluft, og som brukes til overføring og synkronisering av tiden.

Denne posisjonen omfatter også **skipskronometre og liknende kronometre**, dvs. ur med meget høy presisjon og som særlig er bestemt til å vise nøyaktig klokkeslett ombord i fartøyer til enhver tid. De brukes imidlertid også til vitenskapelige formål. Skipskronometre er i alminnelighet av større format enn lommekronometre og er innebygd i kasser, de kan være med eller uten kardansk opphenging. De kan gå to eller åtte dager før de må trekkes på ny og er vanligvis utstyrt med et echappement, en snekke som har til oppgave å holde drivfjærens kraft konstant og en indikator som viser gangreserven.

Posisjonen **omfatter ikke**: urkasser (**posisjon 91.12**), urverk (**posisjon 91.09** eller **91.10**) og deler til urverk (vanligvis **posisjon 91.10** eller **91.14**), når de foreligger særskilt.

Posisjonen omfatter heller ikke:

- a. Lommekronometre som kan brukes på skip (**posisjon 91.01** eller **91.02**).
- b. Ur til instrumentbord og liknende ur for kjøretøyer, fly, romfartøyer eller båter (**posisjon 91.04**).

91.06 APPARATER FOR REGULERING, MÅLING ELLER KONTROLL AV TID, FORSYNT MED URVERK ELLER SYNKRONMOTOR (F.EKS. TIDSTEMPLINGSUR, TIDSKONTROLLUR).

Forutsatt at de drives av et urverk (herunder biurverk eller synkronurverk) eller av en synkronmotor med eller uten reduksjonsgir, omfatter denne posisjonen:

- a. En rekke apparater for registrering av den tid på dagen da en viss handling eller virksomhet blir utført, og
- b. Apparater, **ikke** nevnt andre steder, for regulering, måling eller kontroll av tid.

Slike apparater kan være utstyrt med urskive med time-, minutt- eller sekundinndeling. Enkelte apparater som hører under denne posisjonen fremstilles imidlertid også uten urskive, for eksempel tidsstemplingsur, nattvaktur, brevduekontrollur etc.

Posisjonen omfatter:

1. **Tidsstemplingsur** for å registrere når de ansatte ankommer og forlater fabrikker, verksteder etc. Disse apparater består av en kasse som inneholder et ur, en innretning som markerer tiden og som drives av urverket, samt en hammer og et fargebånd. Personalet stikker et kontrollkort inn i apparatet og betjener hammeren enten mekanisk eller elektrisk, og derved blir kortet påført nøyaktig dato og klokkeslett. Ved hjelp av dette kortet kan det regnes ut hvor mange timer vedkommende har vært til stede. Mekaniske åttedagersur og elektriske ur blir mest brukt. De kan være selvstendige ur tilsluttet et hovedur eller selv være hovedur. I sistnevnte tilfelle kan de også sette i gang en ringeinnretning eller en sirene (se kommentarene til posisjon 91.05).
2. **Tidskontrollur** som likner de som er nevnt under punkt 1 ovenfor, men som også påfører kortet måned, år, serienummer eller annen registrering. Noen av disse apparater er også utstyrt med en innretning som summerer arbeidstimene (for eksempel per dag eller uke). De brukes også til stemping av post, bokføringsbilag, kassanotaer etc.
3. **Nattvaktur**, vanligvis bærbare og forsynt med urverk som driver en urskive av papir eller en annen innretning som viser tiden. Ved hjelp av en spesiell nøkkel kan nattvakten registrere sine vaktrunder (timer, minutter, antall kontrollsteder) på kontrollstedet ved gjennomhulling eller stemping av den dreierende urskive, eller ved trykking på en papirstrimmel ved hjelp av et fargebånd.
4. **Brevduekontrollur**. Disse brukes til å registrere brevduers ankomst etter endt kappflyging. De består av en bærbar kasse som inneholder ur, trommel for ringer og innretninger som registrerer ankomstdag, time, minutt og sekund, enten ved trykking på et bånd eller ved gjennomhulling av en skive eller en papirstrimmel.
5. **Periodekontrollur** som brukes i systemer av synkronur, koplingsur etc. Disse apparater er forsynt med en urskive som viser normalt tid, synkronisert tid samt forskjellen mellom disse. De består hovedsakelig av en innretning som viser tidsforskjell, biurverk som drives av et hovedur og angir normaltiden, et synkronurverk samt forskjellige kontakt-, signal og reguleringsinnretninger.
6. Såkalte ”**timers**”. Disse brukes til å måle meget korte tidsintervaller som blir avgrenset ved åpning og lukking av elektriske kontakter. Disse apparater brukes til kontroll av elektriske forbruksmålere, til måling av reaksjonshurtigheten hos mennesker ved psykologiske prøver etc. Deres viktigste deler er synkronmotor, elektromagnetisk koplring og en måleinnretning med urskive, inndelt i sekunder og hundredels sekunder. Alt sammen er bygd inn i en kasse. Når apparatet er i funksjon, går synkronmotoren kontinuerlig og blir koplet til måleinnretningen så lenge tidsintervallene varer.

Elektriske eller elektroniske ”timers” uten urverk eller synkronmotor er **unntatt (posisjon 90.31)**.

7. **Bord- og stadionur til sportsbruk**. Disse viser ankomsttider eller medgått spilletid i minutter og

91

sekunder.

Stadionur med urskive som viser døgnets tider er imidlertid **unntatt (posisjon 91.05)**.

8. **Stoppeklokker og andre tidsmålere for måling av varigheten på en hendelse.** De er utstyrt med en sekundskive, en skive som viser det samlede antall medgåtte minutter og en innretning hvorved klokken startes og stoppes.
9. **Apparater for registrering av telefonsamtalers varighet.** Disse virker på samme måte som stoppeklokker og er ofte utstyrt med en ringemekanisme.
10. **Registreringsapparater til sportsbruk** med synkronurverk, vanligvis styrt av kvartskrystall-oscillatorer. Slike apparater er - foruten å registrere tiden med 1/100 sekunds nøyaktighet - også i stand til å fastslå rekkefølgen ved start og innkomst, enten fotografisk eller ved trykking på eller perforering av en papirstrimmel som beveger seg med konstant hastighet.

Hjelpeapparater til tidtakeranlegg til sportsbruk (stativ og holdere for tidsmålere, startporter, fotocelle-utstyr, akustisk, elektrisk eller radiotelegrafisk overføringsutstyr etc.) føres under sine respektive posisjoner.

11. **Varselur** for kortere tidsperioder. Disse ur ringer etter et visst antall minutter (i alminnelighet opptil 60 minutter). De er utstyrt med en ringeinnretning og en tallskive, vanligvis inndelt fra 0 - 10, 0 - 30 eller 0 - 60. De brukes overalt hvor lengden av et forløp nøye må kontrolleres.

Tidsstrømbrytere, som atskiller seg fra varselur ved at de istedenfor å ringe på et bestemt tidspunkt, enten bryter eller slutter en elektrisk strøm, er imidlertid **unntatt (posisjon 91.07)**.

12. **Biur** (drevet av et hovedur) med bare minutt- og sekundvisere eller bare med sekundvisere (til regulering av lomme- og armbåndsur etc.).
13. **Biljardur** som ved hjelp av et urverk registrerer spilletiden eller det beløp som skal betales basert på spilletiden.
14. **Tidsur for sjakkspillere** som består av to ur eller urverk med tall som indikerer tiden i timer og minutter, og to knapper eller spaker som urverket kan startes og stoppes med.

Posisjonen **omfatter ikke** følgende deler: kasser til ovennevnte apparater (enten **posisjon 91.12** eller under sine respektive posisjoner, se kommentarene til posisjon 91.12), urverk (**posisjonene 91.08 til 91.10**) samt deler til urverk (vanligvis **posisjon 91.10** eller **91.14**), når de foreligger særskilt.

Posisjonen omfatter heller ikke:

- a. Instrumenter og apparater som hører under **kapittel 90**, også med urverk, men uten urskive, for eksempel registrerende tidevannsmålere, seismografer (**posisjon 90.15**), barografer og termografer (**posisjon 90.25**), manometre (**posisjon 90.26**), forbruks- eller produksjonsmålere for gass, væske og elektrisitet (**posisjon 90.28**), omdreiningstellere, produksjonstellere, fartsmålere, turtellere, tachometre, taksametre, skritt-tellere og instrumenter og apparater for måling av korte tidsintervaller ved telling (**posisjon 90.29**), kurvemålere (**posisjon 90.31**).
- b. Lommekronometre, -kronografer og -stoppeur (**posisjon 91.01** eller **91.02**).
- c. Metronomer (**posisjon 92.09**).

91.07 TIDSSTRØMBRYTERE MED URVERK ELLER SYNKRONMOTOR.

Denne posisjonen omfatter apparater som **ikke** har karakter av ur som hører under posisjon 91.05, men som hovedsakelig er bestemt til automatisk å slutte eller bryte elektriske strømkretser på bestemte tidspunkter, vanligvis i forbindelse med daglige eller ukentlige programmer som er oppsatt på forhånd. For å høre under denne posisjonen **må** disse apparater **være utstyrt** med urverk (herunder biurverk og synkronurverk) eller en synkronmotor med eller uten reduksjonsgir.

Tidsstrømbrytere brukes til å regulere strømtilførselen til belysningsanlegg (belysning for gater og andre offentlige steder etc., belysning til vindusutstillinger, trappebelysning, lysreklame etc.), varmeanlegg (varmtvannsberedere etc.), kjøleanlegg, pumpeanlegg, forbruksmålere for elektrisitet med tariffomstillere etc. De består hovedsakelig av et mekanisk eller elektrisk urverk eller synkronmotor, vanligvis en urskive med eller uten visere, en innretning til å stille inn den tid en ønsker (hevarmer, tapper) samt styrerelé, bryter og omkoblere. Det hele er innebygd i en kasse med koplingskontakter. Urskiven er vanligvis inndelt i timer og noen ganger også i dager og måneder. Hevarmer og tapper som er plassert på kanten setter i gang kontaktinnretningen på de ønskede tidspunkter.

Tidsstrømbrytere kan settes i funksjon av termostater, trykkregulatorer, vannstandsregulatorer etc.

Posisjonen omfatter også **brytere som slutter og bryter strømmen til elektriske apparater** (for eksempel fjernsynsapparater, strykejern, vaskemaskiner, lys til biljardbord etc.). De kobles inn når en mynt blir lagt på og kobles ut gjennom virkningen av en synkronmotor. Tidsperioden bestemmes av antallet mynter som blir lagt på.

Posisjonen **omfatter ikke** følgende varer: kasser til ovennevnte apparater (**posisjon 91.12** eller under sine respektive posisjoner, se kommentarene til posisjon 91.12), urverk (**posisjonene 91.08 til 91.10**) samt deler til urverk (vanligvis **posisjon 91.10** eller **91.14**), når de foreligger særskilt.

91.08 KOMPLETTE OG SAMMENSATTE LOMMEURVERK.

Denne posisjonen omfatter sammensatte lommeurverk uten kasse, dvs. komplette verk ferdig til bruk. Slike lommeurverk kan være av fem hovedtyper:

1. mekaniske lommeurverk;
2. elektroniske lommeurverk av balansefjærtypen;
3. elektroniske lommeurverk med bøyingsresonator (stemmegaffel);
4. kvartslommeurverk med analog tidsanviser (visertype);
5. kvartslommeurverk med elektronisk, digital tidsanviser (lysemitterende dioder (LED) eller flytende krystallanviser (LCD)).

Mekanisk eller elektronisk lommeurverk med analog tidsanviser kan foreligge uten urskive og visere. I elektroniske lommeurverk med digital tidsanviser danner anvisercellen en integrerende del av lommeurverket. Uten den kan ikke lommeurverket fungere og kan følgelig ikke bli ansett for sammensatt som bestemt i denne posisjonen.

I henhold til note 3 til dette kapitlet forstås med "lommeurverk" innretninger som er regulert av balansehjul og spiralfjær, kvartskrystall eller av et annet system som kan fastsette tidsintervaller, og med en tidsanviser eller et system hvor en mekanisk tidsanviser kan innebygges. Slike lommeurverk kan ha en tykkelse på høyst 12 mm og en bredde, lengde eller høyde på høyst 50 mm. Disse urverk er derfor hovedsakelig bestemt for ur som hører under posisjonene 91.01 til 91.03, men de føres fortsatt under denne posisjonen selv om de skal bygges inn i andre varer som hører under dette kapitlet, eller i instrumenter og apparater som hører under andre kapitler (måle- og presisjonsinstrumenter, skritt-tellere, sprenganordninger etc.).

Posisjonen **omfatter ikke** urverk som ikke oppfyller de betingelser som nevnt ovenfor (**posisjon 91.09** eller **91.10**), og ikke fjærmotorer som hører under **posisjon 84.12**.

De urverk som hører under denne posisjonen kan være upolert, polert, fornicket, rhodinert, forsølvet, forgylt, fernissert etc.

Batteri- eller akkumulatordrevne lommeurverk føres under denne posisjonen enten batteriet eller akkumulatoren er til stede eller ikke.

91.09 ANDRE KOMPLETTE OG SAMMENSATTE URVERK.

Denne posisjonen omfatter alle andre sammensatte urverk, dvs. komplette og ferdige til bruk. De som har analog tidsanviserinnretning (visertype) kan foreligge med eller uten urskive og visere.

Urverk som hører under denne posisjonen er hovedsakelig bestemt for varer som hører under posisjonene 91.04 til 91.07, men de føres fortsatt under denne posisjonen selv om de skal bygges inn i instrumenter eller apparater som hører under andre kapitler (måle- og presisjonsinstrumenter, målere, sprenganordninger etc.).

Posisjonen omfatter ikke:

- a. Motorer med fjær- eller loddtrekk etc. som ikke er forsynt med eller innrettet til å forsynes med echappement som hører under **posisjon 84.12** (for eksempel til spilledåser).
- b. Lommeurverk som definert i note 3 til dette kapitlet (se kommentarene til **posisjon 91.08**).

Denne posisjonen omfatter derfor bl.a. urverk hvis gang er regulert av balansehjul og spiralfjær eller av et annet system som kan fastsette tidsintervaller, og med tykkelse over 12 mm eller som overstiger 50 mm i bredde, lengde eller høyde; pendelverk; elektriske urverk med eller uten regulatorer (verk til biur og synkronur etc.).

For å høre under denne posisjonen **må** verk til biur og synkronur, foruten synkronmotor eller elektromagnet, ha et hjulverk, dvs. et hjulverk som har bevegelige deler, for eksempel sentrumshjul, mellomhjul, sekundhjul, vekselhjul, timehjul etc. Elektromagneter og synkronmotorer som foreligger særskilt, føres under sine respektive posisjoner, også når de er utstyrt med reduksjonsgir som regulerer akselens fart.

Disse urverk kan være upolert, polert, forniklet, rhodinert, forsølvet, forgylt, fernissert etc.

91.10 KOMPLETTE URVERK, USAMMENSATTE ELLER DELVIS SAMMENSATTE (URVERKSETT); UKOMPLETTE URVERK, SAMMENSATTE; RÅURVERK.

Med **urverksett** forstås **komplette sett** med løse deler til urverk, usammensatte eller delvis sammensatte (markedsført på denne måten). Urverk for mekanisk tidsanviser kan foreligge med og uten urskive og visere.

Med et **ukomplett, mekanisk urverk** forstås et urverk som er montert, men hvor visse deler mangler, bortsett fra urskiven, viser eller opptrekkknapp (for eksempel echappementet eller fjærbroen).

Med **ukomplette, helt elektroniske urverk** forstås et urverk som er montert, men hvor visse deler mangler, bortsett fra batteriet (for eksempel tidsanviseren, deler til den elektroniske strømkrets, eller løse deler dertil).

Med **ukomplette, elektroniske urverk med mekanisk tidsanviser** forstås et urverk som er montert, men hvor visse deler mangler, bortsett fra urskiven, visere, innstillingshjul eller batteri (for eksempel den elektroniske strømkrets eller løse deler dertil, motoren).

Med **råurverk** forstås usammensatte deler av urverk som består av bunnplaten (og eventuelle tilleggsplater), klober, hjulverk, vekselhjul, mekanisme til opptrekking og stilling, og tilleggsmekanismer, for eksempel automatiske opptrekkingsmekanismer, datomekanisme, kronografer, alarm etc., men uten echappement, balansehjul og spiralfjær eller andre anordninger for regulering, drivfjærer, urskive eller visere. Disse kan foreligge med eller uten fjærhus.

91.11 URKASSER OG DELER DERTIL, TIL UR SOM HØRER UNDER POSISJON 91.01 ELLER 91.02.

Denne posisjonen omfatter:

A. **Kasser til ur som hører under posisjonene 91.01 eller 91.02** (lommeur, armbåndsur, kronografer etc.), med eller uten glass, og som foreligger uten urverk.

B. **Deler til slike kasser**, herunder:

1. **Kassemellomstykke**, dvs. rammen på kassen. Det er ofte forsynt med **hengsler** til bunnen, og kassemellomstykket for lommeur har også hengsler for støvdeksel og glassring.
2. **Kronehals**, som er loddet til mellomstykket, med **bærebøyle** (på lommeur) og **opptrekkskroner**.
3. **Støvdeksel**, innvendig deksel som beskytter urverket (finnes ikke på alminnelige ur).
4. **Glassring**, den del som holder glasset. Kanten som holder glasset på plass kalles **glassranden**.
5. **Bunnstykket** som lukker uret på den motsatte siden av glasset. Mens vanlige lommeur bare har et bunnstykke, har dobbeltkapslede ur dessuten et liknende stykke (eller **deksel**) som beskytter glasset.

Kasser til armbåndsur har verken kronehals eller bærebøyle. De er derimot forsynt med **bøylor** til reim eller armbånd. Disse bøylor består av flere deler. Selve **bærestolpen** er enten fast eller forsynt med en fjær. Enkelte damearmbåndsur er ofte uten bøylor, men forsynt med **kroker** til feste for en snor.

Kasser til armbåndsur består ofte bare av to deler, da kassemellomstykket og bunnstykket kan være fremstilt i ett stykke. Det forekommer også at bunnstykket og glassringen bærer hver sin del av støvdekslet eller at glassringen og kassemellomstykket er fremstilt i ett stykke. I mer verdifulle ur blir urverket først omsluttet av et **beskyttelsesdeksel**, også kalt støvkasse.

Urkasser og deler dertil kan være fremstilt av et hvilket som helst materiale. De fremstilles for det meste av uedle metaller (stål, nikkel etc. som er polert, forkrommet, forsølvet eller forgylt) eller av edelt metall eller metall plettert med edelt metall. De kan også være fremstilt av plast, elfenbein, agat, perlemor eller skilpaddeskall. De kan være dekorert (guillochert, gravert, siselert, utstyrt med natur- eller kulturperler, naturlige, syntetiske eller rekonstruerte edle eller halvedle steiner etc.).

Posisjonen omfatter ikke:

- a. Enkle beskyttelsehylser til ur samt urglass. Slike varer føres under sine respektive posisjoner.
- b. Deler til alminnelig bruk som definert i note 2 til avsnitt XV (herunder fjærer til urkasser), av uedelt metall (**avsnitt XV**) eller tilsvarende varer av plast (**kapittel 39**).
- c. Andre urkasser og liknende kasser til andre varer som hører under dette kapitlet, samt deler dertil (**posisjon 91.12**).

91.12 ANDRE URKASSER OG LIKNENDE KASSER TIL ANDRE VARER SOM HØRER UNDER DETTE KAPITLET, SAMT DELER DERTIL.

Denne posisjonen omfatter urkasser og, **forutsatt** at de er av liknende type som urkasser, kasser til andre varer som hører under dette kapitlet. Med dette **forbehold** omfatter derfor posisjonen kasser til vekkerur, skipskronometre, ur til motorkjøretøyer, tidskontrollur, tids- og datostemplingsur, tidsmålere (minuttsekundtellere etc.), samt kasser til andre ur som hører under dette kapitlet. Slike kasser hører fortsatt under denne posisjonen, med eller uten glass, ferdige eller uferdige. Men posisjonen **omfatter ikke** kasser som ikke har karakter av urkasser, men som er av den typen som brukes til vitenskapelige apparater, elektrisitetsmålere og liknende (kasser til korttidsur, tidsstemplingsur og tidsstrømbrytere er iblant av denne typen). Slike kasser føres under sine respektive posisjoner.

Kasser som hører under denne posisjonen kan ha meget forskjellige former. De består vanligvis av metall (herunder edelt metall), tre, plast, lær, skilpaddeskall, perlemor, marmor, alabast, keramikk, onyks, agat eller elfenbein. De kan være dekorert, besatt med natur- eller kulturperler, eller naturlige, syntetiske eller rekonstruerte edle eller halvedle steiner eller utstyrt med motiver, skulpturer, statuetter, dyrefigurer etc.

Posisjonen omfatter også deler til urkasser, for eksempel glassringer, rammer, stativer, sokler og føtter.

Posisjonen omfatter ikke:

- a. Beskyttelsesdeksler, vanligvis av glass, som foreligger særskilt (**posisjon 70.20**).
- b. Deler til alminnelig bruk som definert i note 2 til avsnitt XV (herunder fjærer til urkasser), av uedelt metall (**avsnitt XV**) eller tilsvarende varer av plast som hører under **kapittel 39**.
- c. Urkasser (**posisjon 91.11**).

91.13 URARMBÅND OG DELER DERTIL.

Denne posisjonen omfatter alle slags urarmbånd, dvs. alle slags anordninger som brukes til feste ur til håndleddet.

Urarmbånd kan være av et hvilket som helst materiale, for eksempel uedelt metall, edelt metall, lær, plast eller tekstilmateriale. De kan også være åpenbart dekorative, uten at det forandrer klassifiseringen.

Posisjonen omfatter også gjenkjennelige deler til urarmbånd av ethvert materiale.

Posisjonen omfatter ikke:

- a. Andre festeanordninger (halskjeder, urkjeder, ringer, brosjer etc.) som føres under sine respektive posisjoner.
- b. Spenner og låser (hefter) av edelt metall eller metall plettert med edelt metall (**posisjon 71.15**), eller av uedelt metall (**posisjon 83.08**).
- c. Urarmbånd som foreligger sammen med urene, men som ikke er påmonterte, hører under **posisjon 91.10** eller **91.02**.

91

91.14 ANDRE URDELER.

Denne posisjonen omfatter alle urdeler, **unntatt**:

a. Deler som er unntatt i henhold til kapitteinote 1:

1. Lodd, urglass, urkjeder, kulelagre og kuler til kulelagre (for eksempel til ur som trekkes opp automatisk).
2. Deler til alminnelig bruk som definert i note 2 til avsnitt XV, for eksempel skruer (til kolbe, krone, tallskive, sperrehjul, sperrekjede, dekkplate, balansetapp, viserstilletapp etc.), spiralstifter og kjeder (til tårnur, veggur etc), tall til urskiver, av uedelt metall (**avsnitt XV**) eller tilsvarende varer av plast (**kapittel 39**), eller av edelt metall eller metall plettet med edelt metall (vanligvis **posisjon 71.15**).

Disse deler føres under sine respektive posisjoner. Urfjærer (hovedfjærer, spiralfjærer etc.) føres imidlertid fortsatt under denne posisjonen.

b. Deler som er mer utførlig spesifisert under andre posisjoner i dette kapitlet (for eksempel komplette og sammensatte urverk som hører under **posisjon 91.08** eller **91.09**, urverksett, ukomplette urverk sammensatte, eller råurverk som hører under **posisjon 91.10**, urkasser og liknende kasser som hører under **posisjon 91.11** eller **91.12**, og urarmbånd som hører under **posisjon 91.13**).

Med de **forbehold** som er nevnt under punkt a eller b foran, føres deler (for eksempel fjærer, hjul, lagersteiner, visere etc.) som er anvendelige både som urdeler og som deler til andre varer, særlig til leketøy, måleapparater, måle- eller presisjonsinstrumenter etc., under denne posisjonen (se note 4 til dette kapitlet). Posisjonen **omfatter imidlertid ikke** deler som ikke har karakter av urdeler (for eksempel trykkeinnretninger eller regneverk til tids- og datostemplingsur og visse andre deler til apparater som hører under posisjon 91.06 eller 91.07).

Denne posisjonen omfatter også gjenkjennelige emner til urdeler, men råemner som ikke kan identifiseres som urdeler (for eksempel bunnplater, klober etc. som kommer rett fra dreiebenken eller bare er grovt tilskåret, uten utborede hull, uthulinger etc.) er **unntatt** og klassifiseres etter materialets beskaffenhet.

Urdelene som hører under denne posisjonen kan være ubearbeidd, polert, forniklet, rhodinert, forsølvet, forgylt, fernissert etc. eller forsynt med edle steiner.

Med forbehold av forannevnte betingelser er de viktigste urdelene under denne posisjonen:

A. DELER TIL LOMMEURVERK.

(også til mer kompliserte systemer)

De omfatter bl.a.:

1. **Ramme**: bunnplate (og eventuelle tilleggsplater), klober (for fjærhus, sentrumshjul, mellomhjul, sekundhjul, balansehjul, echappement, transporthjul, viserstillehjul etc.).
2. **Drivverk**: gangfjærer, fjærhus, lokk til fjærhus, fjærvelle eller fjærhuskjerne og sperrehjul samt sperrehake og sperrefjær.
3. **Hjulverk** (løpeverk): sentrumshjul med drev, mellomhjul med drev, sekundhjul med drev.
4. **Viserverk**: minutthjul, vekselhjul med drev, timehjul.

5. **Echappement** (anker-, stiftanker-, sylinder- hakeechappement): echappementshjul og -drev, anker, ankervelle, elipserull, hakestein, elipsestein, sylinder.
6. **Regulator**: balanse, balansevelle, spiralfjærer (flate, breguetfjærer, sylindriske), stemmegaffel, pitong, spiralruller, rykkeviser, spirallås, øvre dekkplate, rykkefjærer, undre dekkplater, herunder spesialdeler til støtsikring.
7. **Mekanisme til opptrekking og stilling**: kronehjul, opptrekksvelle og transmisjonshjul, muffehjul, transporthjul, kronesperrehjul, kronehjulkjede, vippe, tirette, fjærer til tirette og vippe.
8. **Deler til elektroniske urverk**: strømkretser til ur som for eksempel består av et isolerende underlag som bærer trykte koplinglelementer og andre diskrete komponenter som er fremstilt på annen måte enn ved trykking (for eksempel spoler, kondensatorer, motstander, dioder og transistorer), også i enkelte tilfeller sammen med en integrert krets.
9. **Echappementdelverk** omfatter bunnplate, kløbe, echappement, balansehjul med spiralfjærer samt reguleringsanordninger for urverket, med eller uten hjulverk. De føres under denne posisjonen enten de er usammensatte eller ferdige, dvs. sammensatte i gangbar stand med regulert echappement.

Sammensatte echappementdelverk er for det meste bestemt til å bygges inn i en rekke apparater med urverk (tidsstemplingsur, tidsstrømbrytere etc.). De bygges ofte også inn i veggur og andre mindre ur, herunder vekkerur.

B. DELER TIL ANDRE URVERK.

Mange deler til disse urverk likner i prinsippet deler til lommeurverk, men er av større dimensjoner.

Av slike spesielle deler kan nevnes: valser til lodder, pendler, herunder kompensasjonspendler (med kvikksølv, invarstenger etc.), gafler, spindler, spindelhjul, rekylende echappement, hvilende echappement (Graham echappement) etc., løse opptrekksnøkler. Deler til urverk for vekkerur omfatter også faste opptrekksnøkler og stilleknotter.

C. DELER TIL SLAGVERK.

1. **Vekkeverk til vekkerur**: utløser, hullskive, utløserhjul med hylse, vekkerhjul, viservelle, anker, hammer til vekkeverket etc.
2. **Slagverk** (med utløserhjul, rekke etc.): fjærhus og mellomhjul, stiftehjul, tellehjul eller slettehjul, boltehjul, tilløpshjul, varselhjul, vindfang, sperrer, løftearm, rekke, snekke, slaghammer, tonestav, opphenganordning, sperrearm, svinghjul, timeutløserarm, stav, slagklokke, gongong, klokkespill etc.

D. STEINER.

Denne kategorien omfatter **bare** bearbeidde steiner (edelsteiner), dvs. slike som er dreide, slipte, polerte, utborede, uthulte etc. eller monterte (i en innfatning eller en skrue). Ubearbeidde steiner eller edle steiner som er grovt tilsaget er **unntatt (kapittel 71)**. Steiner til ur er i alminnelighet meget små. Diameteren er sjelden over 2 mm og tykkelsen sjelden over 0,5 mm.

De viktigste ursteiner er rubiner, safirer og granater (naturlige eller syntetiske) samt i enkelte tilfeller også diamanter. I billige ur brukes av og til også glass, eller steinene blir erstattet av metallkapsler.

Steiner til ur blir benevnt med de samme navn som de deler de skal settes sammen med, for eksempel sentrumshjulsteiner, mellomhjulsteiner, sekundhjulsteiner, echappementhjulsteiner, ankersteiner, balansesteiner. Lageret til en sylindrisk tapp består av en stein med boret hull, og lagret til en konisk tapp av en stein med boret hull og en massiv stein (dekkstein).

Ur med ankerechappement har i alminnelighet, foruten de runde steiner som brukes til lagre, også tre spesielle steiner, nemlig to ankersteiner (skrånkjærte steiner som er festet på begge ankerklørne) og en ellipsestein (en stein som vanligvis har halvrunder eller trekantet tverrsnitt og som er bestemt til ellipsesullen).

Steinene kan settes inn for hånd, enten ved å bruke innfattede steiner eller som oftest ved pressing.

E. URSKIVER.

Urskiver har i alminnelighet symboler eller tall som viser timer, minutter og sekunder. De er flate eller buede og består som oftest av messing som er forsølvet, forgylt, malt, oksidert eller belagt på annen måte. De kan også bestå av emaljert kobber, av gull, sølv eller av og til av papir, glass, plast eller keramiske materialer. Tall og inskripsjoner blir påført skiven på forskjellige måter (ved overføringstrykk, maling, preging, påsetting etc.). Urskiver kan ha selvlysende tall eller symboler.

Urskiven blir festet til bunnplaten (eller til en tilleggsplate som kalles urskiveplaten) med skruer, stifter eller en utvendig metallring.

F. VISERE.

Disse viser timer, minutter og sekunder. Posisjonen omfatter også spesialvisere til kronografer og visere for vekkerur etc. Urvisere kan være flate eller buede og fremstilt av stål, messing eller kobber og er vanligvis polert, oksidert, forniklet, forkrommet, forsølvet, forgylt eller lakkert. De fremstilles også av gull eller bein. Selvlysende visere har "vinduer" som er fylt med en masse på basis av radioaktive salter (radioterium, mesoterium etc.). Det finnes utallige typer av visere som er tilpasset de ulike typer urskiver.